

DİSK-KESK-TMMOB-TTB-TDB: 6331 SAYILI YASA, KAMUSAL BİR ANLAYIŞLA YENİDEN ELE ALINARAK DEĞİŞTİRİLMELİDİR!

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB), Türk Tabipleri Birliği (TTB), Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK), Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK) ve Türk Dişhekimleri Birliği (TDB), 6331 sayılı İş Sağlığı Güvenliği Yasası'nın 10. yıldönümü olan 30 Haziran 2022 günü, yasanın kamusal bir anlayışla yeniden ele alınması talebiyle TTB'de bir basın toplantısı düzenledi.

TMMOB Genel Sekreteri Dersim Gül, 6331 sayılı yasanın işçi odağının dışında ve açıkça sermaye sınıfından taraf bir düzenleme olduğunu belirtti. Gül, "Türkiye'nin daha fazla kaybedecek canı, işçisi, emekçisi ve on yılı yok. Bu gidişe bir dur denmeli. Çalışma hayatını düzenleyen yasalar kamusal bir anlayışla değiştirilmeli" diye konuştu.

TTB İşçi Sağlığı ve İşyeri Hekimliği Kolu Başkanı Dr. Metehan Akbulut tarafından okunan ortak basın açıklaması şöyle:

6331 Sayılı Yasa, Kamusal Bir Anlayışla Yeniden Ele Alınarak Değiştirilmelidir!

6331 Sayılı İş Sağlığı Güvenliği Yasası 20 Haziran 2012 tarihinde kabul edildi, 30 Haziran 2012 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlandı ve 01 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe girdi.

AKP iktidarı yasanın hazırlanış sürecinde işçi sağlığı ile ilgili bütünlüklü-temel bir yasa hazırladıklarını yasanın ayrımsız tüm çalışanları kapsayacağını, bu yasa ile iş kazalarının en aza indirileceğini ve meslek hastalıklarının görünür kılınacağını iddia ediyordu. Hazırlanacak yasayla ilgili TTB, TMMOB,

TDB, DİSK, KESK başta olmak üzere emek ve meslek örgütlerinin, alandan birçok bilim insanının uyarı ve önerilerini dikkate almadan, tartışmalar sürerken, AKP iktidarı AB çerçeve direktifini esas alarak 6331 sayılı yasayı çıkarttı.

Yasanın kabulünün üzerinden tam on yıl geçti. Bu sürede iş kazaları da, iş kazaları sonucu ölümler de azalmadı, meslek hastalıkları şimdi de tespit edilemiyor, kamu işyerlerinde yasanın birçok hükmü uygulanmıyor. Geçen bu süre içinde yasanın iktidarın iddialarını yerine getirmediği tüm toplum kesimleri tarafından görülmektedir.

30 Haziran 2012 tarihinde yayımlanan 6331 sayılı yasanın hükümlerinin yayım tarihini izleyen altı ay ila iki yıl içinde yürürlüğe girmesi öngörülmüştü. Aradan geçen on yıla rağmen, 6331 sayılı yasa ve uygulamaları henüz oturmamıştır. Sürekli değişiklikler ve ertelemeler yapılmaktadır. Kabulü sırasında bile kimi maddelerinde kademeli geçiş öngörülen yasa hükümleri sonrasında birçok kez yine kademeli şekilde ötelendi ve değişikliğe uğradı. AKP iktidarı hazırlamış olduğu yasanın arkasında durmadı ve denetlemedi.

6331 sayılı yasadaki yapılan değişikliklerin yasanın uygulamasını geciktirme, etkisini azaltma gibi olumsuz etkilerinin yanında bir diğer boyutu da yasa yapma tekniği ile ilgilidir. Bu kadar kısa sürede çalışma hayatı ile ilgili temel bir yasadaki çok sayıda değişiklik yapılması "yasama kalitesi" ilkesiyle bir diğer ifadeyle, öngörülebilirlik, izlenebilirlik ve şeffaflık ilkeleriyle de çelişmektedir.

6331 Sayılı Taşeronlaştırma Yasası

Öte yandan 6331 sayılı yasayı iş sağlığı güvenliği yasası diye tanımlamak yerine, "İşçi Sağlığı ve Güvenliğini Taşeronlaştırma Yasası" olarak tanımlamak daha doğru olacaktır. Yasa ile işçi sağlığı ve güvenliği alanı taşeronlaştırılmış, piyasa koşullarına terk edilmiş, işçi cinayetleri artarak devam etmiş, meslek hastalıkları görünmez bir kader olmaya devam etmiştir. 6331 sayılı yasa ile işçi sağlığı ve güvenliği alanı, Ortak Sağlık Güvenlik Birimleri (OSGB) adıyla pıtrak gibi kurulmuş irili ufaklı şirketlere bırakılmıştır. İşçi sağlığı ve güvenliği alanından kamu tamamen çekilmiş, denetleme görevini bile yürütememiş, caydırıcı cezalar uygulanmamıştır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın işçi sağlığı ve iş güvenliğine ilgisi alana ilişkin dijital evrak ve sözleşmelerin takibini yapmakla sınırlı kalmıştır.

Emekçiler iş cinayetlerinde hayatını kaybederken ölümlerden sorumlu tutulmayan sermaye kesimi işçi sağlığı ve iş güvenliğini sağlamaktan, korumaktan ve bu alana harcama yapmaktan tamamen vazgeçmiştir. Yasa ve ikincil düzenlemeler, kolluk kuvvetleri, yargı makamları bilirkişiler, nezdinde “taşeronlaştırma yasası” adlandırmasına uygun olarak yorumlanmış, işverenler koruma altına alınmış, iş güvenliği uzmanları hukuk önünde “olağan şüpheli” olarak değerlendirilmiştir. İşyeri hekimleri, iş güvenliği uzmanları iş kazalarının asli sorumluları olarak yargılanmakta ve cezalandırılmaktadır.

6331 sayılı yasa ile piyasalaştırılan işçi sağlığı hizmetleri ortamında işyeri hekimleri ve iş güvenliği uzmanları OSGB’lerde kiralık işçi konumuna geldi; özlük hakları, mesleki bağımsızlıkları ortadan kaldırıldı. İşyerlerinin piyasa koşullarına uygun olarak en ucuz hizmet verme teklifinde bulunan OSGB’ler ile anlaşmaları ve işverenlerin, OSGB’ler, iş güvenliği uzmanları, işyeri hekimlerinden uygun bilgilendirme yerine “masraf çıkartmama”yı beklemleri işyeri hekimlerini ve iş güvenliği uzmanlarını yaptıkları işe yabancılaştırmıştır, dokümantasyon uzmanlarına dönüşmüşlerdir.

OSGB çalışanlarının çalışma koşulları, aşırı iş yükü, özlük hakları, ücretlerinin yetersizliği, iş güvencelerinin olmayışı, tam ödenmeyen maaşları ve SGK primleri başta olmak üzere önemli sorunları bulunmaktadır. Tam ödenmeyen SGK primleri ve elden ödeme yöntemleri ile OSGB’ler kamuya da zarar vermektedirler.

OSGB’ler, neoliberal politikaların işçi sağlığı alanındaki temel uygulama biçimidir. Hizmet satın alma modeliyle, işçi sağlığı hizmetlerini üretim alanlarının dışına taşımıştır. OSGB’ler, oluşturdukları piyasa üzerinden, emek sömürüsünün yoğunlaştırılmasının da, aracı haline getirilmiştir.

6331 sayılı yasa, işyeri hekimlerinin, iş güvenliği uzmanlarının meslek örgütleriyle bağlarını keserek sermayenin karşısında yalnız bırakmaya çalışmış, bağımsız mesleki faaliyetlerini yürütecek zemini ortadan kaldırmayı hedeflemiştir. İşyeri hekimleri ve iş güvenliği uzmanları taşeron işçisinden öteye kiralık işçi tanımlamasını yapacağımız bir çalışma ilişkisi içerisinde birkaç patronlu bir çalışma yürütmektedirler. OSGB çalışanlarının bugün gündemleri; çalışma koşulları, özlük hakları, ücretlerinin yetersizliği, iş güvenceleri vb. konulardır.

Tüm bunlarla birlikte yasa, sendikaların ve meslek örgütleri-nin alandaki gücünü kırmak için araçsallaştırılmıştır.

İşçi Cinayetleri Hız Kesmiyor, Meslek Hastalıkları Yok Sayılıyor

Aradan on yıl geçti, işçi cinayetleri hız kesmeden devam ediyor. Meslek hastalıkları yine görünmezliğini sürdürüyor. 6331 sayılı yasa iş kazası ve meslek hastalıklarını önleyemediği gibi artmasına da engel olamamıştır. 2013 yılında İSİG Meclisi’nin kayıtlarına göre; 1.235 işçimizi işçi cinayetlerinde kaybettik. Yıllar içinde işçi cinayetleri artmaya devam etti ve 2021 yılında 2.170 işçimizi işçi cinayetlerinde kaybettik.

6331 sayılı yasa, Soma, Ermenek, Torunlar AŞ, Kozlu başta olmak üzere, toplu katliamları da önleyemediği gibi, bu katliamların yargılamalarında da, sadece yakınlarını kaybeden işçi ailelerinin değil, kamu vicdanını da rahatlatabilecek bir yargılama zemini oluşturamamıştır.

6331 sayılı yasanın çıktığı 2012 yılından bu yana, mahkemeler yoluyla kayda geçenleri bir yana bırakırsak, SGK kayıtlarına geçen meslek hastalığı tanısı sayılarında değişiklik yoktur. Hatırlanacağı gibi COVID-19 nedeniyle yitirdiğimiz 556 sağlık çalışanının, ölüm nedeninin, meslek hastalığı olarak kayıtlara geçmesinin önündeki engeller, 6331 sayılı yasanın meslek hastalıklarının tanısının konulmasını nasıl engellenmediğini göstermesi açısından çok önemlidir.

İşçi Sağlığı Alanının Taşeron Örgütleri OSGB’ler Kapatılmalıdır!

Onuncu yılına gelindiğinde bu yasanın, kamu yararına olmadığı, işçinin sağlığını ve güvenliğini sağlayamadığı artık bütün yönleriyle ortaya çıkmıştır. 6331 sayılı yasadaki vazgeçilmeli, işçi sağlığı alanını taşeronlaştırarak piyasaya açan OSGB’ler kapatılmalıdır!

İşyeri hekimleri, iş güvenliği uzmanları ve diğer sağlık çalışanlarının özlük hakları, ücretleri, iş güvenceleri kamu tarafından güvence ve koruma altına alınmalıdır.

Sendikalaşmanın ve sendikal hakların kullanımının önündeki tüm engeller kaldırılmalıdır. Sendikaların örgütlü olduğu alanların dışında da işçi sağlığı ve güvenliği alanında çalışmaları takip edebilecek, inceleme yapabilmesinin yasal düzenlenmesi yapılmalıdır.

İşçilerin sağlığı ve güvenliği kamusal bir sorumluktur. Emek ve meslek örgütleri, üniversitelerin katılımı ile idari ve mali yönden bağımsız, ulusal bir işçi sağlığı güvenliği enstitüsü oluşturulmalıdır. Enstitü; politikaların oluşturulması, kararların alınması ve işyerlerinde denetim görevlerini yerine getirmelidir.

Esnek ve kurlsız çalışmayı, geçici iş ilişkisini, taşeronlaştırmayı yasal hale getiren, kıdem tazminatlarını, sendikal hak ve yetkileri budayan işçi sağlığı ve iş güvenliğini işveren yükümlülüğü olarak görmeyen, örgütlülük önüne engeller koyan yasa ve diğer düzenlemeler iptal edilmelidir. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Enstitüsü’nün oluşumundan sonra, konunun taraflarının katılımı ile İş Yasası ile İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası başta olmak üzere, tüm mevzuat ve denetim mekanizması insanı eksen alan anlayışla yeniden düzenlenmelidir.

Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK)

Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK)

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB)

Türk Tabipleri Birliği (TTB)

Türk Dişhekimleri Birliği (TDB)